

Víno a rakovina prostaty

Prof. MUDr. Jan Žaloudík, CSc

Masarykův onkologický ústav a Univerzitní onkologické centrum v Brně

V posledním desetiletí se objevilo značné množství poznatků o příznivých účincích polyfenolických látek obsažených ve vinné révě a víně u zhoubných nádorů a z nich pak zejména u rakoviny prostaty.

Víno je alkoholický nápoj a před těmi lékaři obvykle varují. Někdy i paušálně, aniž odlišují koncentraci alkoholu v nápoji a celkově konzumované dávky. Jako i jinde v medicíně je však třeba účinky jakékoli látky posuzovat právě podle užívané dávky. Vždyť všechny léčebné substance účinkují příznivě pouze v určitých optimálních dávkách. Nízké dávky jsou zpravidla neúčinné, vysoké dávky pak toxické a nebezpečné. To platí také o alkoholu. Kardiologové již běžně doporučují 3–4 dcl vína pro muže a 2 dcl pro ženy denně v prevenci onemocnění srdce a cév.

V souvislosti s rakovinou prostaty je ovšem třeba znovu komentovat možné nebezpečí i těchto dávek alkoholu z vína, které by teoreticky mohly narušovat jaterní metabolismus. Steroidní hormony, které mají prokazatelný vliv na vývoj rakoviny prostaty by tak mohly být poškozenými játry hůře a opožděně odbourávány a podporovat nádorový růst. Tato hypotéza se však v několika velkých studiích nepotvrdila a neexistuje žádný doklad, že by víno svým obsahem alkoholu přispívalo k nádorovému onemocnění prostaty (1–4).

Práce W.M.Schoonena z Hutchinsonova ústavu pro výzkum rakoviny v Seattlu (5), srovnávající pití alkoholických nápojů ve skupinách 753 pacientů s rakovinou prostaty a 703 zdravých mužů přinesla dokonce závěr, že při hodnocení týdenních dávek pravidelně vypitého červeného vína vedla každá další sklenka k redukci rizika rakoviny prostaty o 6 %.

Přínos bioaktivních polyfenolických látek obsažených ve víně tedy pravděpodobně značně převyšuje potenciální riziko dávek alkoholu umírněně pitého vína. Nejznámějším z těchto polyfenolů je resveratrol. Jeho obsah je vyšší ve vínech červených než bílých, což souvisí s technologií výroby červeného vína, v němž jsou vyluhovány slupky hroznů, kde se resveratrol a další polyfenoly vyskytují především. Stewart (6) upozorňuje, že resveratrol je pouze jednou z mnoha bioaktivních polyfenolických látek, které představují 5-10% biomasy hroznů. Patří k nim quercetin, katechin, genistein, apigenin, luteolin a jiné. Mnohé další fytoalexiny zůstávají dosud detailně nepopsány. Nejvíce experimentálních poznatků je zatím o účincích resveratrolu, případně o quercetinu a genisteinu.

Mezi stárnoucími muži, tedy již po padesátce, narůstá nejen riziko srdečních a cévních onemocnění, nýbrž také riziko rakoviny prostaty. Každoročně u nás přibývá více než 3100 nových případů rakoviny prostaty a přes 1300 mužů na rakovinu prostaty umírá. Od konce sedmdesátých let se výskyt rakoviny prostaty i úmrtnost na toto onemocnění zhruba ztrojnásobily. Přitom neznáme účinná preventivní opatření nebo preparáty, které by riziko karcinomu prostaty snížily. Nepochybně tedy nelze ignorovat uvedené poznatky o účincích látek obsažených ve víně již proto, že taková pomocná a současná chemoprevence kardiovaskulárních onemocnění i rakoviny prostaty bude pro muže přijatelná a přirozenější než jakékoli umělé preparáty v tabletách. Víno poměrně ideálně naplňuje požadavky kladené

na chemoprevenci (24). Je v doporučených dávkách netoxické, dostupné a relativně levné, konzumovatelné perorálně jako nápoj, obecně pro širokou veřejnost přijatelné, má příznivý efekt u více častých onemocnění a jsou známy mechanismy jeho působení i uvedených příznivých účinků.

V této fázi poznání je možno dát tři následující doporučení. Doporučení lékařům, aby vzali experimentální poznatky o příznivých účincích bioaktivních látek ve víně vážně a začali organizovat klinické studie ověřující tento protinádorový efekt u rakoviny prostaty v praxi. Doporučení vinařům, aby se pokoušeli při výrobě vína hledat technologie zvyšující obsah polyfenolických bioaktivních látek jako je resveratrol a další. Možná se dočkáme doby, kdy bude na popisu láhve vína uváděno nejen procento alkoholu, ale i obsah těchto zdraví prospěšných látek. A doporučení konzumentům, aby víno pili se zájmem o jeho kvalitu i účinky na zdraví, umírněně a kulturně a přistupovali k němu s respektem jako k přírodnímu léku.

Použitá literatura v článku viz. www.znovin.cz.